

UJEDINJENE NACIJE

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove (Mehanizam) osnovao je Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija 22. decembra 2010. da nastavi nadležnosti, prava, obaveze i ključne funkcije Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSR) i Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) nakon okončanja njihovih mandata.

OBRAĆANJE

PREDSEDNIK

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument)

Arusha, Hag, 17. oktobar 2018.

Obraćanje Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija sudija Theodor Meron predsednik Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove 17. oktobar 2018.

Gospođo predsednice, ekscelencije, uvaženi izaslanici, dame i gospodo:

Duboko sam počastvovan što se pojavljujem pred ovom Skupštinom, po poslednji put, kao predsednik Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove.

Pre nego što se osvrnem na pojedinosti, želeo bih da iskoristim ovu priliku da Vam srdačno čestitam, gospođo predsednice, na tome što je Ekvador preuzeo predsedavanje Generalnom skupštinom i da Vam poželim puno uspeha.

Takođe bih želeo da izrazim zahvalnost na ključnoj podršci i saradnji koju Mehanizmu pruža Služba za pravne poslove Ujedinjenih nacija i posebno g. Miguel de Serpa Soares, podsekretar Ujedinjenih nacija za pravne poslove i pravni zastupnik, kao i g. Stephen Mathias, pomoćnik generalnog sekretara Ujedinjenih nacija za pravne poslove.

* * *

Gospođo predsednice, ekscelencije:

Pravda. Pozivanje na odgovornost. Vladavina prava. To su principi koji se ubrajaju među naše najplemenitije i najviše ideale—a privrženost tim principima predstavlja kamen temeljac naše organizacije. Međutim, ma koliko da su ti ideali poznati, ipak bih sve prisutne zamolio da se zaustavimo na trenutak i osvrnemo na razloge zbog kojih su toliko bitni.

Pravda je bitna, po meni, zbog toga što pozivanjem na odgovornost putem nezavisnog, nepristrasnog i strogo pravičnog presuđivanja učvršćujemo poštovanje vladavine prava, i na taj način dajemo doprinos izgradnji puta koji nas vodi ka uspostavljanju mira.

Pravda je bitna jer kroz pravosudne postupke branimo vrednosti zacrtane u našim zakonima i zahtevamo da se ljudi pridržavaju tih zakona—zakona koji na mnogo načina odslikavaju naše bolje strane, zakona koji osuđuju okrutnost i zlonamernost, i zakona koji, na međunarodnom nivou, odražavaju temeljno očekivanje da se, čak i u haosu oružanog sukoba, moramo voditi osnovnom ljudskošću i truditi se da je zaštitimo.

Služba za odnose s javnošću

Arusha, Tel.: +255 (0)27 256 5376

Haag, Tel.: +31 (0)70 512 5691

Email: mict-press@un.org

Pratite nas na [Facebooku](#), [Twitteru](#), [YouTubeu](#), [LinkedInu](#)

www.unmict.org

Pravda je bitna, jer u svojoj suštini ona predstavlja prihvatanje ljudskog dostojanstva, važnosti svakog ljudskog života, patnje žrtava i odgovornosti koju snosimo u međusobnim odnosima.

* * *

U svakodnevnom životu ne osvrćemo se previše na vrednost pravde, pozivanja na odgovornost ili vladavine prava. Međutim, kada smo pogođeni bolom, kada gledamo kako nam voljene osobe odvođe vozovima i kamionima da se nikad ne vrate, kada svedočimo brutalnosti i varvarstvu ili kada smo i sami žrtve brutalnosti i varvarstva, tada smo najviše svesni vrednosti pravde. A kada se trudimo da ponovo izgradimo svoje živote i obnovimo zajednice nakon razornog nasilja, kada nastojimo da ostvarimo dugoročni mir, tada smo najviše svesni ključnih temelja koje nam pravda, pozivanje na odgovornost i vladavina prava pružaju.

Tokom perioda od skoro sedamdeset pet godina, Ujedinjene nacije su svedok užasnih strahota i najstrašnije nečovečnosti koji se stalno ponavljaju. Suočene s najtežim zločinima, sukobima i haosom koji se mogu zamisliti, Ujedinjene nacije neosporno pokazuju svoje najbolje lice kada reaguju brzo i odlučno kako bi sprečile patnju, kada preduzimaju konkretne korake kako bi obezbedile da naša zajednička i ključna privrženost pravdi, pozivanju na odgovornost i vladavini prava bude očuvana.

* * *

Međunarodni krivični sudovi za Ruandu i bivšu Jugoslaviju su osnovani upravo zbog takvih neodložnih zahteva za ostvarivanje pravde i pozivanje na odgovornost. I od vremena kada su osnovani, ti sudovi su bili istinski pioniri i utirali put drugim naporima za obezbeđivanje pozivanja na individualnu odgovornost za kršenja međunarodnog prava koja su usledila u godinama nakon toga.

U jednom za drugim predmetom, ovi sudovi su zacrtali konture međunarodnog humanitarnog prava i prava ljudskih prava, i jasno pokazali da niko nije iznad zakona. Oni su pokazali vrhunsku važnost pravičnosti i zakonitog pravnog postupka. Takođe su u žižu interesovanja stavili užasna zverstva počinjena tokom genocida nad pripadnicima plemena Tutsi u Ruandi tokom 1994. godine i širom prostora bivše Jugoslavije za vreme strašnih sukoba koji su se tamo odvijali.

Ukratko, nasleđe ovih međunarodnih sudova je izvanredno važno. Međunarodni rezidualni mehanizam za međunarodne sudove, kao njihov nastavljac i kao institucija koja je osnovana da izvrši i okonča njihove rezidualne, ključne dužnosti, danas ponosno nastavlja to nasleđe.

* * *

Gospođo predsednice, ekscelencije:

Kao što je navedeno u pisanom izveštaju podnetom u avgustu, Mehanizam je ostvario značajan napredak tokom protekle godine. Od pružanja zaštite i podrške ranjivim žrtvama i svedocima do nadgledanja izvršenja kazni osuđenih lica, od očuvanja nemerljivo važnih arhiva međunarodnih sudova do odgovaranja na zahteve za pomoć koji dolaze od nacionalnih pravosudnih sistema, Mehanizam je nastavio da izvršava ključne funkcije koje su mu poverene. Kao što je detaljno navedeno u pisanom izveštaju, tužilac Mehanizma, g. Serge Brammertz, i njegovo Tužilaštvo su nastavili napore na lociranju i hapšenju preostalih optuženih koji su u bekstvu, protiv kojih su optužnice podigli MKSR i Mehanizam. Saradnja država članica u ovim naporima i dalje je od ključne važnosti kako bi se obezbedilo da se ovi optuženi koji su u bekstvu izvedu pred lice pravde, baš kao što je saradnja država od ključne važnosti za mnoge druge aspekte rada Mehanizma, od izvršenja kazni za osuđena lica, preko relokacije lica oslobođenih krivice, do neometanog funkcionisanja na teritoriji naših zemalja domaćina.

I naravno, Mehanizam je nastavio anagažovanje u širokom spektru pravosudnih aktivnosti, pri čemu su, tokom perioda na koji se izveštaj odnosi, sudije Mehanizma izdale jednu žalbenu presudu i mnoštvo drugih odluka i naloga, i usvojile izmene Pravilnika o postupku i dokazima. Osim toga, značajno je da su sudije usvojile izmene Profesionalnog kodeksa sudija Mehanizma kojim je uvedena disciplinska procedura, što je dodatan dokaz posvećenosti Mehanizma pozivanju na odgovornost i najboljoj praksi u svemu čime se bavi.

Kao što je navedeno u pisanom izveštaju, Mehanizam je stigao do još jedne prekretnice, kada je, nakon zatvaranja MKSJ u decembru 2017, Mehanizam počeo da funkcioniše, po prvi put od svog osnivanja, kao samostalna institucija, bez podrške svojih prethodnika. Premda je Mehanizam pretrpeo neočekivane budžetske izazove tokom istog tog perioda, zahvaljujući rukovodstvu sekretara Mehanizma, g. Olufemija Eliasa, izuzetnom profesionalizmu i posvećenosti osoblja Mehanizma i podrške ove Skupštine, naša institucija je to prebrodila, pokazujući izuzetnu otpornost. Zaista, na mnoge načine smo udvostručili napore da unapredimo poslovanje, radne metode i procedure kako bi maksimalno povećali efikasnost i delotvornost, dok istovremeno nastojimo da budemo uzor pažljivog rukovođenja ograničenim resursima koji su nam povereni.

* * *

Iako je period na koji se izveštaj odnosi okončan 30. juna 2018, želeo bih da iskoristim ovu priliku da se kratko osvrnem na tri događaja koja su usledila nakon tog datuma, pre nego što završim svoje obraćanje.

Kao prvo, s velikom žalošću moram s vama da podelim tužnu vest da je sudija Mparany Mamy Richard Rajohnson s Madagaskara preminuo ranije ovog meseca. On je bio kolega kojeg su ostale sudije i zaposleni uvažavali i poštovali, kako na Mehanizmu tako i pre toga na MKSR. Veoma će nam nedostajati. Njegovim odlaskom i u svetlu druga dva upražnjena mesta na spisku sudija u pripravnosti, koja su nastala odlaskom sudije Bakonea Justice Molota iz Južne Afrike i neprodužavanjem mandata sudije Aydina Sefa Akaya iz Turske, Mehanizam sada ima samo 22 sudija u pripravnosti. Želeo bih da iskoristim ovu priliku da izrazim zahvalnost svima onima koji preduzimaju korake da se popune ova upražnjena mesta.

Kao drugo, zadovoljstvo mi je da izvestim da smo u septembru u sudnici Mehanizma u Arushi imali prvu sudsku aktivnost – prvo stupanje pred sud pet osoba optuženih za nepoštovanje suda. Ovaj prvi pretres se odvijao neometano i pokazuje spremnost Mehanizma da reaguje u kratkom roku kada preostali optuženi koji su u bekstvu, a za koje se očekuje da im bude suđeno pred Mehanizmom, budu locirani i uhapšeni.

Na kraju, kao što možda već znate, proteklih sedmica došlo je do promene u sastavu Žalbenog veća koja vode žalbeni postupak u predmetima protiv Ratka Mladića i Radovana Karadžića, koje su usledile nakon zahteva za izuzeće određenih sudija, uključujući i mene. U predmetu *Mladić*, u skladu Pravilnikom o postupku i dokazima, dužnost da odlučuje o zahtevima za izuzeće preuzeo je najstariji sudija po prvenstvu koji je u mogućnosti da to učini, i on je odobrio zahtev za izuzeće sudije Carmela Agiusa, sudije Liua Daquna i mene. U predmetu *Karadžić*, nakon što je podnet zahtev za moje izuzeće, ja sam se povukao iz tog predmeta pre nego što je najstariji sudija po prvenstvu doneo odluku.

Iako sam uveren da će moje kolege sudije koje sada sede u većima u ova dva predmeta preduzeti sve moguće mere kako bi obezbedile da promene sastava veća ne produže vreme potrebno za vođenje ovih postupaka više nego što je neophodno, žao mi je da više nisam u poziciji da dovedem premet *Karadžić* do okončanja do kraja ove godine, kako je bilo planirano. Pa ipak, kao što je navedeno u mojoj odluci da se povučem iz veća u tom predmetu, smatrao sam da je u interesu pravde da se povučem iz tog predmeta kako ne bih dozvolio da postupak izuzeća koji bi usledio ugrozi napredak u žalbenom postupku u tom predmetu.

* * *

Gospođo predsednice, ekselencije:

Svoje obraćanje završavam onako kako sam ga danas počeo: fokusirajući se na pravdu.

U osnovi uspostavljanja MKSJ početkom devedesetih godina XX veka¹ bio je princip koji je briljantno sročio Hegel: Nek se vrši pravda, da ne bi propao svet. Isti taj princip mora nastaviti da nas usmerava i danas, ne samo na Mehanizmu već i šire u Ujedinjenim nacijama.

Izuzetno sam privilegovan što sam dao svoj doprinos tom uzvišenom cilju skoro dve decenije kao sudija, i kao predsednik Mehanizma od njegovog osnivanja kao institucije. Za ovu izuzetnu priliku da služim, i za priliku da se od vas danas oprostim, ja vam zahvaljujem.

¹ *Vidi* Annual Report of the International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991, 29 August 1994, UN Doc. A/49/342 & S/1994/1007, para. 18.